

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 1081

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคูชีวิต
ผู้เรียบเรียง นางสาวธนพร อินพุ่ม บรรณารักษ์ชำนาญการ
กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ 5 มกราคม 2562

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ยุค “ไทยแลนด์ 4.0” มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม แต่ในขณะเดียวกันแม้สังคมจะก้าวหน้าเพียงใด กลุ่มคนที่เป็น “คู่รักเพศเดียวกัน” ยังคงได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมคู่รักชาย-หญิง สำหรับประเทศไทยทางสังคมดูเหมือนจะเปิดกว้าง ยอมรับทั้งเรื่องกลุ่มหลากหลายทางเพศ หรือ “กลุ่ม LGBT” และเรื่องคู่รักเพศเดียวกัน แต่กฎหมายไทยกลับยังไม่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสังคม สิทธิของคู่รักเพศเดียวกันยังถูกจำกัด ดังนั้นกลุ่มหลากหลายทางเพศจึงผลักดันให้เกิดร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคูชีวิตขึ้น

กฎหมายสมรสสำหรับคนเพศเดียวกันนั้น นำมาซึ่งการที่คู่สมรสจะได้รับการยอมรับจากครอบครัว สังคม แม้ปัจจุบันคู่รักเพศเดียวกันจะอยู่ด้วยกัน โดยอาจมีการแต่งงานตามวัฒนธรรมไทยซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนสมรสแต่อย่างใด แต่สังคมยังมองว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคง ถ้ามีกฎหมายมารับรองให้คู่รักเพศเดียวกันสมรสกันได้ จะทำให้ความสัมพันธ์มั่นคงกว่าที่เป็นอยู่ สามารถยืนยันสิทธิและแสดงหน้าที่ของคนทั้งสองได้มากกว่าความรัก คณะกรรมาธิการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎรร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคูชีวิตพ.ศ. ขึ้น เพื่อให้สิทธิแก่คู่รักเพศเดียวกัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (การจดทะเบียนสมรสของคนรักเพศเดียวกัน, 2560, น. 166)

- 1) นิยามของคำว่าคูชีวิต หมายถึงบุคคลสองคนที่จดทะเบียนกันตามพระราชบัญญัตินี้
- 2) การจดทะเบียนจะทำได้เมื่อบุคคลทั้งสองบรรลุนิติภาวะแล้ว
- 3) บุคคลใดที่จดทะเบียนสมรสอยู่แล้ว มาจดทะเบียนคูชีวิต หรือจดทะเบียนคูชีวิตอยู่แล้วไปจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนครั้งหลังถือเป็นโมฆะ
- 4) คูชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือเสมือนอยู่ในฐานะคู่สมรสที่ขอบด้วยกฎหมาย
- 5) คูชีวิตอาจเลือกใช้นามสกุลอีกฝ่ายได้
- 6) ในเรื่องทรัพย์สิน ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว หมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยามาใช้บังคับ (สิทธิในการจัดการทรัพย์สินเหมือนกับคู่สามีภรรยาที่จดทะเบียนสมรสกัน)
- 7) ในเรื่องมรดก ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 มรดกมาใช้บังคับ (คูชีวิตมีสิทธิรับมรดกเช่นเดียวกับคู่สามีภรรยาที่จดทะเบียนสมรสกัน)

8) คู่ชีวิตมีสิทธิต่าง ๆ ในฐานะคนในครอบครัว เช่น เป็นผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาแทนเจ้าตัวได้ เป็นผู้มีส่วนได้เสียตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นบุคคลในครอบครัวตามกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว เป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์หากคู่ชีวิตถูกสั่งให้เป็นผู้ไร้ความสามารถ ฯลฯ

สำหรับคนที่เป็นคู่รักกันย่อมคาดหวังว่าจะฝากฝังให้อีกฝ่ายหนึ่งดูแลทรัพย์สินหรือชีวิตของตนได้ ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิตจะให้สิทธิเหล่านี้แก่คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศ หากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ผ่านเป็นกฎหมาย ประเทศไทยจะเป็นประเทศแรก ๆ ในเอเชีย ที่มีกฎหมายจดทะเบียนสมรสให้แก่คู่รักเพศเดียวกัน นับเป็นก้าวที่สำคัญในการปรับปรุงกฎหมายให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

การจดทะเบียนสมรสของคนรักเพศเดียวกัน. (2560). สืบค้น 18 มิถุนายน 2561 จาก

<http://www.senate.go.th/lawdatacenter/includes/FCKeditor/upload/Image/b/k132.pdf>

'กฎหมายคู่ชีวิต'ของกลุ่มLGBT อีกมุมมองที่ไม่ใช่สิทธิ. (24 พฤษภาคม 2561). สืบค้น 11 พฤษภาคม 2561

จาก <https://www.dailynews.co.th/article/628330>

ขอความเห็นชอบ ให้ผ่านร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต / พ.ร.บ.จดทะเบียนคู่ชีวิต. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2561 จาก

<https://www.change.org/.../สนช-ผ่านร่าง-พ-ร-บ-คู่ชีวิต-พ-ร-บ-จดทะเบียนคู่ชีวิต-lovewins-lgbt>

ครอบครัวไทยรูปแบบใหม่ภายใต้ “พรบ.คู่ชีวิต”. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2561 จาก [http://www.fes-](http://www.fes-thailand.org/wb/media/Debate%20Show/Life%20Partnership%20Act_final.pdf)

[thailand.org/wb/media/Debate%20Show/Life%20Partnership%20Act_final.pdf](http://www.fes-thailand.org/wb/media/Debate%20Show/Life%20Partnership%20Act_final.pdf)

"พ.ร.บ.คู่ชีวิต" นิยามใหม่ของ "ครอบครัว" คนหลากหลายเพศ. (17 เมษายน 2561). สืบค้น 11 พฤษภาคม

2561 จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/548289>

ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต ก้าวใหม่ของสังคมไทยสำหรับคู่รักเพศเดียวกัน. (19 เมษายน

2556). สืบค้น 18 มิถุนายน 2561 จาก <http://www.lawfirm.in.th/thailand-attorney/>

[ร่างพระราชบัญญัติการจด/](http://www.lawfirm.in.th/thailand-attorney/)

Bass Chotwit. (10 กุมภาพันธ์ 2556). เปิดร่างกฎหมายร้อน จดทะเบียนคู่ชีวิต (สมรส) "ชายกับชาย -

หญิงกับหญิง". สืบค้น 18 มิถุนายน 2561 จาก [https://www.isranews.org/isranews-](https://www.isranews.org/isranews-scoop/19307-ร่างกฎหมาย.html)

[scoop/19307-ร่างกฎหมาย.html](https://www.isranews.org/isranews-scoop/19307-ร่างกฎหมาย.html)

iLaw. (23 ม.ค. 2556). ร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ทดแทนการจดทะเบียนสมรส. สืบค้น 21 มิถุนายน 2561

จาก <https://ilaw.or.th/node/1821>